

Rapport fra et møte med bhutanske flyktninger og besøk til kulturorienteringskurs for bhutanske flyktningbarn i Nepal

Gunn-Mariann Aase, Redd Barna

© Gunn-Mariann Aase, 2008

I myldret av folk som er ankommet med fly fra London som stiller seg i kø for passkontroll, ser jeg den lille familien på 7 som jeg skal møte i dag, komme forsiktig opp rulletrappen. Den hvite IOM posen med blå skrift er lett gjenkjennelig, og gjør det enkelt å finne riktig familie for oss som skal møte flyktningene underveis på flyplasser rundt omkring i verden på veien til sitt nye hjemland. De ser seg om og jeg kjenner igjen uttrykkene; er det noen her som møter oss da? De puster lettet ut når jeg presenterer meg og blide fjes hilser meg med "namaste". Jeg sier "namaste" tilbake og "tapailai kasto chha" ("hvordan har du det?"). De ler tilbake og så sier faren i familien på forsiktig norsk "jeg har det bra takk!"

Denne familien som jeg møter idag er fra Nepal. De er bhutanesiske flyktninger og har bodd nesten 17 år i flyktningeleire øst i Nepal. Alle flyktningene som bor i leirene er etnisk nepalere, men har bodd i Bhutan gjennom generasjoner. Tidlig på 1990 tallet ble de tvunget til å forlate Bhutan pga etniske konflikter. Idag bor det fortsatt over 100.000 flyktninger i 7 leire drevet av UNHCR – FNs Høykommissær for flyktninger i samarbeid med nepalske myndigheter. Nepal har ikke signert Flyktningkonvensjonen av 1951, og flyktningene har stort sett i alle år vært avhengig av støtten fra det internasjonale samfunn.

En kjernegruppe av land som tar imot overføringsflyktninger, deriblant Norge, har jobbet lenge med å finne varige løsninger på situasjonen for de bhutanske flyktingene, da retur til hjemlandet og lokal integrering i Nepal ikke er mulig på nåværende tidspunkt. De nepalske myndighetene sa ja til gjenbosetting i 2006. I løpet av de neste 5 år vil ca. 70.000 flyktinger bli gjenbosatt, hovedsaklig i USA. Norge bestemte i 2008 at 150 bhutanske flyktinger vil bli gjenbosatt i Norge, og denne lille familien på tre generasjoner er en del av denne kvoten.

De aller fleste er veldig slitne etter en lang reise, og mange tanker om livet i et nytt land og hva de har forlatt. Men familien er nysgjerrig på hva som er i vente, hvor skal de bo, får de leilighet eller skal de bo i leir som i Nepal, er det mulig få ris i Norge, når kan barna begynne i skole og hva skjer med bestefar på 78? Mange spørsmål som de gjerne vil få svar på når de endelig er kommet til Norge og skal ta fatt på en ny del av livet sitt. Jeg prøver å svare så langt det lar seg gjøre, noe husker de også fra orienteringen de fikk før de dro fra Nepal.

Alle som blir gjenbosatt får noen timers eller dagers kulturorientering før de drar. Hvordan dette programmet er tilrettelagt er avhengig av det enkelte land. Noen ganger er det ansatte hos IOM i landet flyktingene oppholder seg i som holder denne orienteringen mens andre land velger å sende noen fra mottakerlandet.

IOM Norge sendte denne gangen Shiva Adhikari til Damak i Nepal for å holde et 5 dagers kurs for alle de 150 som skulle til Norge. Han er selv nepaler og har bodd flere år i Norge. Det er mye et slikt kurs skal dekke, både litt geografi, litt om den politiske situasjonen, orientering om skole, jobb og utdanning, informasjon om introduksjonsprogrammet som alle flyktinger må delta på, til mer praktisk hvordan forholde seg ombord i et fly, hva skjer underveis etc. Barn får samme informasjon som de voksne, men blir tilrettelagt etter deres behov.

I fjor høst arbeidet jeg i UNHCR i Nepal som utsendt fra Redd Barna sin beredskapsgruppe til UNHCR. Jeg jobbet i forhold til barn og barns rettigheter. Da jeg har jobbet litt med mottak av overføringsflyktinger hjemme i Norge, var det morsomt å være med Shiva en ettermiddag og se noe av hva slags informasjon flyktingene får før de drar. Barnegruppen han hadde den dagen besto av en gjeng livlige unger i alderen 6-14 og det var deres siste kursdag, så mye spenning var nok knyttet til selve reisen og når det skulle skje.

Shiva viste en film om noen som allerede var blitt bosatt i Norge. Det var bl.a. bestefaren til en av jentene, så det var gøy. Hun gledet seg masse til å se igjen bestefaren, men var veldig spent på flyttingen til Norge. Det var ikke lett for barna å konsentrere seg helt om filmen, for det var altfor mange spørsmål som trengte svar, og Shiva måtte svare på mange av de samme spørsmålene han sikkert hadde hørt mange ganger allerede den uken fra barna. Så det var bare å ha tålmodighet og svare igjen.

Innimellom informasjonen ble det også tid til litt lek. "Hode, kne og tå" på norsk fikk lattermusklene igang hos ungene, og måtte gjentas flere ganger før de var fornøyd.

© Gunn-Mariann Aase, 2008

Barna hadde lært ulike ting om Norge gjennom uken, noe var tegnet eller skrevet ned og hengt opp på veggene, og det var tid for å repetere litt og høre hva de husket og hva de fortsatt lurte på. Barna var nok mest opptatt av skole og om de ville få venner. Men mye hadde festet seg i løpet av uken og de fortalte ivrig hva de husket, og viste på kartet hvor de skulle og hvor kaldt det var der eller hva fargene i flagget het på norsk. En samtale mellom to hvor man hilser på hverandre, spør hva den andre heter osv, måtte alle igjennom og var nok en av de tingene som var mest populært og har nok blitt pugget og praktisert i tiden før de dro.

© Gunn-Mariann Aase, 2008

Det ble nesten stille da det ble vist film om hva som skjer fra man sjekker inn til man har landet med fly. Det var nok litt skummelt da ingen har flydd før, og det er vanskelig å skjønne før man har gjort det, men Shiva brukte god tid på å forklare så det ble nok ikke så skummelt allikevel til slutt.

Siden det var siste kursdag skulle alle få kursbevis, og det var en stolt gjeng som stilte opp til fotografering med bevis på at de nå kunne de snakke litt norsk, nevne navn på noen byer i Norge. Og om de ikke visste noe om det lille landet på andre siden av kloden før, så hadde de ihvertfall lært noe nå om sitt nye hjemland.

I passkontrollen sjekker politimannen dokumentene og ler litt når far igjen drister seg til prøve litt norsk og sier ”tak og ha det bra ” til politimannen. Er ikke mye som skal til for en bedre start i et land langt hjemmefra.

Gunn Mariann Aase

<http://www.reddbarna.no/>